

Yedi Soruda Drone-İHA Teknolojisi ve Gazetecilik: Muzaffer ŞAHİN ile Söyleşi

Hasan YURDAKUL

Söyleşi Interview

Teknolojik gelişmeler her geçen gün insana dair olan pratikleri, anlam dünyasını ve yaşamı daha fazla etkilemektedir. İletişim ve medya alanında yaşanan teknolojik gelişmelere odaklandığımızda ise gerek iletişim fakültelerinde verilen eğitimlerin gerekse medya sektörünün daha fazla teknolojik yenilikleri takip etme potansiyeline sahip olduğunu görmekteyiz. Teknolojik gelişmelerin hem iletişim fakültelerindeki eğitimi hem de medya sektöründeki pratikleri nasıl etkilediğini Drone-İHA teknolojileri bağlamında Doç. Dr. Muzaffer ŞAHİN ile konuştuk.

Teknolojik gelişmelerin en çok etkili olduğu alanların başında medya gelmektedir. Teknolojik gelişmelerin somut çıktıları yine bu alanda gözlemlenmektedir. Örneğin İnsansız Hava Aracı (İHA)-Drone teknolojisinin gazeteciliğe etkisine baktığımızda gazetecilik faaliyetlerinin, haber içeriklerinin ve haber çekiciliğinin değiştiğini söylemek mümkün olmaktadır. Sizin bu konu hakkındaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Drone'ların gazetecilikte kullanımı, haber içeriklerinin daha da güçlenmesini ve zenginleşmesini sağladığı gibi, görsel bilginin izleyicideki etki gücünü de artırmaktadır. Drone erişilmesi güç ve tehlikeli yerler veya coğrafyalardan haber görüntüleri (fotoğraf ve video) elde etme imkanı sunarken derinlemesine zengin içerikler oluşturulmasına fırsat vermektedir. Konuların, olayların kuşbakışı bir açıdan ya da yatay perspektif dışında yeni ve farklı bir perspektiften derlenip izleyiciye aktarılması haberin etki payını daha artırıyor diyebiliriz, ya da hedef kitleye yeni bir bakış açısı veya deneyimi sunuyor demek mümkün.

Gazetecilik ve haber açısından Drone-İHA'ların kullanımının getirdiği avantajlar ve dezavantajlar sizce nelerdir?

Drone kullanımının avantajlarını şöyle sırlamamız mümkündür:

Öncelikle gazeteci açısından erişimi güç ve tehlikeli alanlara havadan kolayca ulaşma, kuşbakışı ve daha geniş açıdan fotoğraf ve video çekme kabiliyeti, odak çevresinde daha hareketli görüntüler elde etme imkanı sağlanmaktadır. En önemlisi geçmişte helikopter ve uçakla yapılan çekimlerin getirdiği maliyet yükünden kurtulma fırsatı sunmasıdır. Bilindiği gibi uçak ve helikopter kirlamak gazeteci ve medya kuruluşları için oldukça maliyetli bir süreçtir, sadece maliyet değil sıcak gelişmelerde uçuş prosedürlerinin getirdiği zorluklar, ya da uçuş izni konusu ilave zorluklar getirir ve zaman kaybettirir. Drone bütün bu zorlukları avantaja dönüştürüp gazetecinin daha büyük bir hava aracına ve onun pilotuna olan bağımlılığını da ortadan kaldırmaktadır. Geçmişte yapılan gökyüzü fotoğrafçılığı çalışmalarında pilotların da fotoğraf çekme çabaları söz konusu olmuştur. Şimdi haberci drone ile havacılık kuralları çerçevesinde kalarak sıcak gelişmeleri (hard news) veya belgesel mahiyetteki (soft news) çalışmalarını yürütebilmekte, drone uçuşu ile istediği kuşbakışı görüntüleri elde edebilmekte ve bunları işleyip haber haline getirebilmektedir. Gerekliğinde canlı yayın yapma veya sosyal medya üzerinden anında görselleri paylaşma imkanı da bulunmaktadır.

Drone kullanımının dezavantajları ise şöyle sırlanabilir:

Özellikle kişisel mahremiyet veya kişisel özel alanların ihlali, konut mahremiyetinin korunması gibi gizlilik kaygıları en başta gelmektedir. Bu nedenle drone kullanımı konusunda gazetecilerin etik kodları dikkate alması gerekmektedir. Bilerek veya bilmeyerek, farkında olarak veya farkında olmadan mahremiyetin ihlali veya izinsiz gözetim gibi durumlar söz konusu olabilir. O nedenle etik hususların gazetecinin haber üretme sürecinde dikkatli ve detyalı bir şekilde ele alınması gerekir. Bu konu sadece muhabirler açısından veya drone kameramanları tarafından ele alınacak veya önemsenecek bir boyutta değildir, editoryal süreçlerde de oldukça önemlidir, örneğin bir canlı yayın anında görüntüler editör tarafından dikkatli bir şekilde izlenip yayınlanmalıdır. Kamusal alan veya özel alan ayırımına özen gösterilmelidir.

Bir diğer dezavantaj ise hava trafiği açısından güvenlik risklerinin veya teknik sorunların yaşanma ihtimalidir. Havaalanı, güvenli bölgeler veya özel bölgelerde drone çekimi yapan gazetecilerin özenli ve dikkatli olmaları gerekir. Bu konuda sivil havacılık otoritelerinin kuralları ve uyarıları dikkate alınmalıdır. İnsanlara, doğadaki diğer tüm canlılara, yapılar, uçak veya helikoptere karşı riskler dikkate alınarak uçuş yapılmalıdır. Bu da kullanım öncesi İHA-Drone eğitiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Gazetecilik mesleğinde Drone-İHA kullanılmasıyla birlikte yeni bir gazetecilik uzmanlığı oluştuğunu söyleyebilir miyiz? Drone gazeteciliği sektörde yeni iş imkânlarının doğmasının önünü açmış mıdır?

Buna net biçimde evet diyebiliriz. Drone'ların habercilikte kullanılmasıyla birlikte "drone gazeteciliği" olarak adlandırabileceğimiz bir uzmanlaşma alanı oluşmuştur. Bu yeni bir alandır. Üzerinde durulan ve farklı görüşler ifade edilen nokta isimlendirme konusudur, bu uzmanlık alanına drone gazeteciliği mi diyeceğiz, drone kameramanlığı mı diyeceğiz, drone operatörü mü diyeceğiz farklı yaklaşımlar var. Uçan göz veya hava kamerası da alternatiflerdir. Bu yeni uzmanlık alanının isimlendirilmesi sanırım

teknoloji egemen dille bütünleşecektir, süreci hep birlikte gözleyeceğiz, elbette aslanan Türkçe isimlendirmedir. Drone kelimesi dünya genelinde çok yaygın kullanılmaktadır, insansız hava aracı (İHA) ifadesi daha az kullanılmaktadır.

Atık drone kullanımının gazetecilikte bir uzmanlık alanı olduğunu söyleyebiliriz, yüzlerce medya kuruluşu ve gazeteci drone edinmekte, bunların kullanımı için ticari pilot sertifikası alınmakta, kullanılan drone'lar belirli ağırlık üstünde ise kayıt altına alınmaktadır. Ayrıca sivil havacılık otoriteleri bu alanı sürekli regule etmektedir. O nedenle alanda uzmanlaşmış gazeteciler, drone teknolojisini iyi bilmenin yanında havadan görüntü çekme, toplanan verileri analiz etme ve sivil havacılık hukuku ile diğer mevzuatlar hakkında güncel bilgi sahibi olmak zorundadırlar. Sıraladığımız bunca şey uzmanlık ile bütünleşiktir.

Sorunuzun ikinci kısmına gelince, drone'ların habercilikte kullanılmasıyla birlikte geleneksel ve yeni medya sektöründe drone pilotluğu ve drone kameramanlığı yeni iş alanları oluşturdu. Drone gazetecileri ya da alanda uzmanlaşmış drone pilotları medya kuruluşlarında iş imkanları bulabildiği gibi, kuruluşlar kendi muhabirlerini ticari pilot kurslarına göndererek ilave yetkinlik sağlıyorlar. Bütçesi ve kadrosu daha büyük olan haber kuruluşları, özellikle haber ajansları ve televizyonlar sadece uzman drone gazetecilerini, drone pilotlarını istihdam edebilmekte veya mevcut kadrosunu geliştirmek için eğitime tabi tutabilmektedir.

Drone-İHA teknolojisi sizce yeni medya ve gazetecilik alanın geleceğini nasıl etkileyecektir?

Drone teknolojisi, yeni medya ve gazetecilik alanını habere yönelik görsel katkı ve görsel destekle, kuşbakışı derinlemesine görüntülerle daha etkileyici hale getirecektir. Haber sunumları zenginleşecektir. Drone görüntüleri ile izleyicinin haberi başka bir açıdan görmesine imkan verilirken haber takibinde süreklilik ve dinamizm sağlanacaktır. Erişilmesi güç olan

yerlerden sağlanan görüntüler mekan ve zaman bakımından gerçeklik algısını daha güçlü tesis edebilecektir. Ana hatlarıyla şunu söylemek mümkün, drone teknolojisiyle birlikte haberlerin görsel içeriği daha zenginleşmekte ve haber için destek unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Örneğin bir olay veya konuyu ait içerikleri medya organında kullanmaya hazırlanan editörler, drone görüntüsü varsa önceliği onun izlenmesine vermektedirler. Drone görüntüsü hem konunun kavranması hem de izleyicinin ilgisini çekmek açısından dikkate değer bir kriter haline gelmiştir. Haberdeki anlatım zenginliği, netlik, açıklık ve algılama kolaylığı açısından konu veya olayların anlatımında drone görüntülerinin daha da yaygın kullanımı söz konusudur. Bu da uzmanlık alanını daha da tanınır bilinir hale getirmektedir.

Sanırım dünyada Drone-IHA gazeteciliğiyle ilgili gelişmeler oluyor. Drone gazeteciliğiyle ilgili dijital platformların oluşturulduğu görülüyor. Dijitalleşme sürecinin ve platformların Drone-IHA gazeteciliğinin değerini yükselttiğini söylememiz mümkün müdür?

Dijitalleşme kesinlikle bu uzmanlık alanının değerini yükseltmektedir. Dijitalleşme drone gazeteciliğinin değerini artırmaktadır. Dijital teknolojilerin her geçen gün gelişimi, drone'ların daha sofistike kameralarla donatılmasını, yüksek çözünürlükte görüntü sağlayan kameralar, aynı taşıyıcıda (faydalı yük olarak tabir ediyoruz) birden çok ve farklı amaçlar için kamera kullanımı, profesyonel medya için veya sosyal medyadaki yurttaş gazetecilerin canlı yayın yapabilme yeteneği oldukça önemli ve hepsi dijital teknolojiye dayanmaktadır. Bunu yanı sıra drone'larda amaca göre akıllı kontrol sistemlerinin veya otonom uçuş kabiliyetlerinin kullanılması daha zengin ve estetik değeri yüksek haber görselleri edinmeyi mümkün kılıyor. Bu da editörler veya yayın yönetmenlerinin elini güçlendiriyor, haberlerin daha etkileyici ve gerçek zamanlı bir şekilde sunulmasına fırsat veriyor. Yanı sıra, çevirim içi ağların gücü, internet ve alandaki dijital platformların yaygınlaşması drone ile sağlanan görsellerin anlık olarak hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaşma kabiliyetini artırıyor.

Dijitaldeki yüksek teknoloji elbetteki drone gazeteciliğinin değerine değer katıyor.

Eğitim kısmına da bir parantez açmak gerekiyor. Bildiğimiz kadarıyla hem dünyada hem de ülkemizde Drone-IHA eğitimi giderek yaygınlaşıyor. Bu durum eğitim alanının da dijital açıdan dönüştüğünü göstermektedir. Aynı zamanda bir eğitimci ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi Drone-IHA koordinatörlüğü sürecini uzunca bir süre yürütmüş olduğunuzdan, sizin bu konu hakkındaki görüşlerinizi merak etmekteyiz?

Drone gazeteciliği için ticari pilot sertifikası verilmesine yönelik eğitimlerde teorik ve pratik olarak teknik konular öğretilmektedir, aynı zamanda adayın becerilerinin geliştirilmesi sağlanmaktadır. Havacılık, uçuş kuralları, havacılık frezyolojisi, uçuşlarda hava durumunun dikkate alınması, meteoroloji bilgisi, havacılıkta temel kurallar vb. konular öğretilmektedir. Aynı zamanda gimbal kamera kullanım bilgisi, fotoğraf ve video çekme deneyimi verilmeye çalışılmaktadır. Kamera ile çerçeveleme yaparken hareket türleri ve titreşimden korunma ya da istenmeyen görüntülerden uzaklaşma husuları önem taşımaktadır. Drone kullanırken doğru uçuş teknikleri ve havacılık kuralları çok önemlidir. Uçuşa yasak bölgelerin tanımlanması ya da uçuş izni alınması, drone kaydı yapılması pilot sertifikası eğitimlerinde diğer önemli hususlardır.

Ülkemizde hem özel sektör hem de üniversiteler bu alanda eğitim vermektedir ve her geçen yıl sayıları artmaktadır. 2023 yılı sonu itibarıyla Milli Eğitim Bakanlığı kapsamında özel İHA pilotu yetiştirme kursu eğitim kuruluşlarının sayısı 37'dir. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu kapsamında kurulmuş ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından yetkilendirilmiş İHA eğitim kuruluşlarının sayısı ise 57'dir. Üniversitelerde genellikle sürekli eğitim merkezleri veya havacılık bölümleri bu kursları yürütmektedir. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde ise İletişim Fakültesi olarak Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nden aldığımız 32 nolu sertifika yetki belgesi ile

iletişim fakülteleri arasında tek ticari pilot eğitimi veren fakülte dir. Bunu özellikle belirtmemin nedeni, medya ve iletişim alanında habercilik, televizyonculuk gibi alanlarda kullanım için ilave bilgi desteği sağlanmasıdır.

Ayrıca Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü İHA amatör pilot sertifikasını kendi internet sitesi üzerinden kısa bir prosedür sonucu isteyen meraklılarına vermektedir. Genel olarak şunu söyleyebilirim, drone-İHA eğitimi, drone gazeteciliğinde güvenilir, etik ve yasal standartların sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir ve drone kullanacak gazetecilerin bu eğitimin alınması zorunludur.

Son olarak özellikle iletişim fakülteleri ve gazetecilik mesleği açısından düşündüğümüzde Drone-İHA eğitimi sizce nasıl ve ne şekilde yürütülmelidir?

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde bu alanda iki ayrı program uygulanmaktadır. İlki biraz önce bahsettiğim gibi Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nden (SHGM) aldığımız eğitici kurum yetki belgesi ile kurslar düzenliyoruz. Bu kursların neticesinde başarılı olanlara İHA-0 ve İHA-1 Ticari Pilot Sertifikası veriyoruz. Ticari pilot sertifikası kursları tamamen SHGM'nin belirlediği protokoller çerçevesinde yürütülmektedir. Kurslara çoğunlukla öğrencilerimiz katılmakta, akademisyenler, hocalarımız da ilgi göstermektedir, zaman zaman farklı meslek gruplarından da katılımcılar olmaktadır. İkincisi ise akademik müfredat çerçevesinde ve ders kredi notuyla Medyada İnsansız Hava Aracı (İHA) Kullanımı isimli son sınıflarda seçmeli olarak verdiğimiz derstir. Adından da anlaşılacağı üzere dersimizde medyada drone kullanımı üzerine yoğunlaşmaya çalışıyoruz, tabii işin teorik çerçevesi, dünyada ve Türkiye'de gazetecilikte drone kullanımı, kurallar ve teknik husuları öğrencilerimizle paylaşıyoruz ve her bir arkadaşımızın en azından amatör de olsa bir pilot sertifikası almasını özendiriyoruz, böylece konuya aşina olan öğrencilerimize uçuş deneyimi de sağlıyoruz. Kurs ve dersimiz bunlardan ibarettir.

Konuya genel olarak iletişim fakülteleri ve gazetecilik programları açısından bakacak olursak şunları söyleyebilirim. İletişim fakülteleri ve gazetecilik bölümleri, İHA-drone eğitimini akademik programlarına, derslerine uyumlaştırarak öğrencilere alandaki düzenlemeleri, teknik becerileri ve etik kuralları içeren kapsamlı bir eğitim sunabilirler. Bu eğitimde temel uçuş becerileri, drone kamerasının kullanımı, havacılık kuralları ve temel güvenlik bilgilerini içermelidir. Ayrıca, haber değeri kriterleri dikkate alınarak, habercilik bağlamından koparılmadan drone ile haber hazırlanması, mahremiyetin korunması, sivil havacılık otoriteleri veya ilgili kişilerden uçuş öncesi izin alınması gereken durumlar ve benzeri konularda öğrencilere rehberlik edilmelidir. Pratik uygulamalar öğrencilerin drone gazeteciliği becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Bununla birlikte öğrenciler için staj ve atölye çalışmaları ile eğitim desteklenebilir.

Yazar Bilgileri

Author details

YÖK 100/2000 Dr. Bursiyeri, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi, hasanyurdakull@hotmail.com

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Yurdakul, H. (2023). Yedi Soruda Drone-İHA Teknolojisi ve Gazetecilik: Muzaffer Şahin ile Söyleşi. *Yeni Medya* (15), 333-336.